

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia väliaikaisesti siten, että nuorten aikuisten osaamisohjelmaan osoitettuja määrärahoja voitaisiin myöntää valtionavustuksena oppilaitosmuotoiseen näyttötutkintoon valmistavaan ammatilliseen peruskoulutukseen, ammattitutkintoon valmistavaan ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen sekä tutkintotilaisuuksiin. Valtionavustuksella voitaisiin rahoittaa niiden koulutuksen alkamisvuonna 20—29-vuotiaiden opiskelijoiden opintoja, joilla ei ole suoritettuna

perusopetuksen oppimäärää tai perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitystä täydentävään esitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi talousarvioesityksen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2016. Valtionavustusta voitaisiin myöntää koulutukseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 tai sen jälkeen.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti vuonna 2013 nuorten aikuisten osaamisohjelman, jonka tavoitteena on tarjota 20—29-vuotiaille vailla toisen asteen tutkintoa oleville tuettu mahdollisuus ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamiseen. Ohjelmaa on toteutettu myöntämällä ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjille valtionosuutta kohderyhmälle osoitettavaan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen. Lisäksi myönnettiin valtionavustuksina tukea opiskelijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluihin.

Hallitus on 29.3.2012 valtionalouden vuosia 2013—2016 koskevassa kehyspäätöksessä päättänyt kohdentaa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan yhteensä 183 miljoonaa euroa. Vuonna 2013 ohjelmaan varattiin valtion talousarviossa 27 miljoonaa euroa ja kehysten mukaisesti vuosina 2014—2016 kunkin 52 miljoonaa euroa.

Ohjelmalla ei ole ollut erillistä säädöspohjaa, vaan rahoitus on osoitettu ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjille valtionosuuksina ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmis-

tavaan koulutukseen ja tutkintotilaisuuksiin. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjille ja eräille muille järjestäjille on lisäksi myönnetty valtionavustuksina resursseja kohderyhmän ohjaus ja neuvontapalveluihin.

Ohjelman hyvän toiminnan ja kohderyhmän kouluttamista koskevien määrällisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta on ollut ongelmana, että ohjelman kautta ei ole voitu ohjata lisäresursseja ammatilliseen perustutkintoon, ja että sen puitteissa ei ole voinut suorittaa tutkinnon osia suorittamatta koko tutkintoa. Tavoitteena on, että vuosittain lisäresursseilla opinnot aloittaisi noin 4 000 nuorta aikuista. Vuotta 2013 koskevien alustavien tietojen mukaan opinnot aloittaa noin 2 200 opiskelijaa.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) väliaikaisesti uusi 45 a §. Oppilaitosmuotoista näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista peruskoulutusta, ammattitutkintoon valmistavaa ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta sekä tutkinto-

tilaisuuksia voitaisiin rahoittaa valtionosuuksien lisäksi vuosina 2014—2016 osana nuorten aikuisten osaamisohjelmaa myös valtionavustuksin.

Esityksen tavoitteena on laajentaa nuorten aikuisten osaamisohjelmassa koulutuksen järjestäjille kohdennettavaa lisärahoitusta oppilaitosmuotoiseen näyttötutkintoon valmistavaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja tutkinnon osiin. Lisäksi valtionavustuksella on mahdollista kohdentaa rahoitusta nykyistä paremmin osaamisohjelman kohderyhmälle sekä osoittaa rahoitusta mahdollisten opiskelijamaksujen poistamiseen ammatillisessa lisäkoulutuksessa.

Valtionavustusta voitaisiin myöntää koulutuksen järjestäjille valtion talousarviossa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan osoitetun määrärahan rajoissa. Koulutuksen järjestäjillä tarkoitetaan niitä kuntia, kuntayhtymiä, rekisteröityjä yhteisöjä tai säätiöitä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa. Valtionavustuksella voitaisiin rahoittaa nuorten aikuisten osaamisohjelman kohderyhmän, eli koulutuksen alkamisvuonna 20—29-vuotiaiden, vailla perusopetuksen oppimäärää tai perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa olevien oppilaitosmuotoista koulutusta.

Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä peruskoulutukseen olisi, että koulutuksen järjestäjä osoittaa valtionavustushakemukseen sisältyvässä suunnitelmassa, että valtionosuusrahoitteista ammatillista peruskoulutusta tullaan järjestämään siinä laajuudessa, että hakijalle ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvassa määrätty opiskelijamäärä täyttyy. Vastaavasti ammatti- ja erikoisammattitutkintojen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen tarkoitettua valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakija osoittaa hakemukseensa sisältyvässä suunnitelmassa järjestävänsä koulutusta vähintään ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuusrahoituksen perusteeksi hyväksyttävän opiskelijatyövuosimäärän verran. Valtionavustuksella ei korvata valtionosuusrahoitteista koulutuksen järjestämistä eikä koulutuksen järjestäjä voi siirtää kohderyhmään

kuuluvia valtionosuusrahoitteisessa koulutuksessa jo aloittaneita opiskelijoita valtionavustusrahoituksen piiriin.

Pykälässä ehdotetaan myös säädettäväksi, ettei valtionavustusta saa käyttää niistä opiskelijoista aiheutuviin kustannuksiin, joita rahoitetaan ammatillisen peruskoulutuksen tai ammatillisen lisäkoulutuksen käyttökustannuksiin maksettavana valtionosuutena tai julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettuna työvoimakoulutuksena.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtion talousarviossa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan ehdotetun määrärahan mitoittamiseen. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien osalta se siirtää osan nuorten aikuisten osaamisohjelmassa myönnettyistä yleiskatteellisista valtionosuuksista kyseiseen toimintaan kohdennettuihin valtionavustuksiin.

Jatkossa koulutuksen järjestäjät eivät enää tekisi hakemusta oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuteen oikeuttavista nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosista, vaan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon sekä ammatilliseen peruskoulutukseen tarkoitetuista valtionavustuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei enää tekisi erillistä päätöstä oppilaitosmuotoisen koulutuksen valtionosuuksista osana nuorten aikuisten osaamisohjelmaa, vaan päätöksen valtionavustuksista. Siirtymäkauna tehdään molemmat päätökset.

Koulutuksen järjestäjien tulisi jatkossa raportoida opetus- ja kulttuuriministeriölle valtioavustuksen käytöstä. Jo nykyisellään koulutuksen järjestäjät ovat joutuneet seuraamaan erikseen nuorten aikuisten osaamisohjelman opiskelijatyövuosia ja ne on tullut eritellä Opetushallituksen perus- ja kustannustiedonkeruussa. Muutos ei lisää olennaisesti asiaan liittyvää hallinnollista työtä.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitystä täydentävään esitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi talousarvioesityksen yhteydessä.

6 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun 45 a §:n 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa

tarkempia säännöksiä valtionavustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014 olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) väliaikaisesti uusi 45 a § seuraavasti:

45 a §

Valtionavustus nuorten aikuisten osaamisohjelmaan

Sen lisäksi, mitä 5 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään, voidaan oppilaitosmuotoista näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista peruskoulutusta, ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta sekä näyttötutkintojen järjestämistä rahoittaa valtionavustuksin. Valtionavustusta voidaan myöntää valtion talousarviossa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan osoitetun määrärahan rajoissa.

Valtionavustuksella voidaan rahoittaa niiden opiskelijoiden opintoja, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää tai joilla ei ole perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa, ja jotka koulutuksen alkamisvuonna ovat 20—29-vuotiaita. Valtionavustusta voidaan myöntää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetulle koulutuksen järjestäjälle.

Valtionavustusta voidaan myöntää ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen, jos hakijan hakemukseen sisältyy suunnitel-

ma, jossa osoitetaan hakijan järjestävän valtionosuusrahoitteista ammatillista peruskoulutusta siinä laajuudessa, että hakijalle ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvassa määrätty opiskelijamäärä täyttyy. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen valtionavustusta voidaan myöntää, jos hakijan hakemukseen sisältyy suunnitelma, jossa osoitetaan hakijan järjestävän ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta valtionosuusrahoituksella vähintään opiskelijatyövuosimäärän, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö on vahvistanut 49 §:n 1 momentin mukaisesti ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuusrahoituksen perusteeksi. Tässä pykälässä tarkoitettua valtionavustusta ei saa käyttää niihin opiskelijoista aiheutuviin kustannuksiin, joita rahoitetaan 6 tai 10 §:n mukaisina valtionosuuksina taikka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työvoimakoulutuksena.

Valtionavustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2016.

Tätä lakia ei sovelleta koulutukseen, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.
Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Kulttuuri- ja urheiluministeri *Paavo Arhinmäki*